

VENDIM
Nr. 28, datë 30.3.2017

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i	Gjykatës Kushtetuese	
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“

me sekretare Belma Lleshi, në datën 16.2.2017, mori në shqyrtim, mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 94/30 Akti, që i përket:

KËRKUES: Florian Shtalbi

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Ministria e Financave, Dega e Thesarit Gjirokastrë

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën i vendimeve nr. 138, datë 27.2.2013, të Gjykatës së Apelit Gjirokastrë; nr. 00-2015-2578, datë 16.7.2015, të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f dhe 134/1/i të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; neni 6 i Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut; neni 1 i Protokollit nr. 1 të KEDNJ-së; ligji nr. 8577, datë 10.2.2000,, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes Vitore Tusha, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuarit, që kërkoji pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjekteve të interesuara, Ministrisë së Financave dhe Degës së Thesarit Gjirokastrë, që kërkuan rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Gjirokastrë, me vendimin nr. 65, datë 9.6.2004, ka vendosur, midis të tjerash, deklarin e fajtor të kërkuarit për kryerjen e veprës penale “Trafikim i lëndëve narkotike” mbetur në tentativë, dhe bazuar në nenet 283/a, 2 e 22 të Kodit Penal (KP) e ka dënuar atë me 15 (pesëmbëdhjetë) vjet burgim. Procesi gjyqësor është zhvilluar në mungesë të kërkuarit.

2. Gjykata e Apelit Gjirokastrë, pasi ka marrë në shqyrtim ankimin e mbrojtësit të kërkuarit, me vendimin nr. 33, datë 4.4.2005, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit penal të mësipërm.

3. Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 208, datë 31.1.2006, ka vendosur në dhomën e këshillimit mospranimin e rekursit të paraqitur nga mbrojtësi i kërkuarit dhe prokurori.

4. Kërkuari, pas arrestimit në datën 19.12.2008, i është drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për rishikimin e vendimeve penale të dhëna në mungesë, kërkesë e cila u pranua me vendimin nr. 00-2009-655, datë 2.12.2009 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, që vendosi kthimin e çështjes për rigjykim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Gjirokastrë. Kjo e fundit, me vendimin nr. 254, datë 9.12.2011, vendosi deklarin e pafajshëm të kërkuarit dhe lirin e menjëhershëm të tij nga paraburgimi. Ky vendim nuk është kundërshtuar dhe ka marrë formë të prerë në datën 19.12.2011.

5. Kërkuari, me pretendimin se ka kryer gati 2 vjet burgim të padrejtë, i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Gjirokastrë, e cila, me vendimin nr. 700, datë 25.7.2012, ka vendosur pranimin e padisë dhe detyrimin e palës së paditur, Degës së Thesarit Gjirokastrë, ta kompensojë kërkuarin për

burgim të padrejtë në shumën 2.902.000 lekë.

6. Gjykata e Apelit Gjirokastrë, pasi ka marrë në shqyrtimi ankimin e palës së paditur, Degës së Thesarit Gjirokastrë, me vendimin nr. 138, datë 27.2.2013, ka vendosur ndryshimin e vendimit të mësipërm dhe rrëzimin e padisë si të pambështetur në ligj e në prova.

7. Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 00-2015-2578, datë 16.7.2015, ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga kërkuesi në dhomën e këshillimit.

II

8. **Kërkuesi** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese në datën 14.11.2016 me kërkesë për shfuqizimin e vendimeve gjyqësore, duke parashtruar në mënyrë të përmbledhur si vijon:

8.1 Nuk është respektuar *standardi i arsyetimit të vendimit gjyqësor* nga Gjykata e Apelit dhe Gjykata e Lartë. Konkretisht, Gjykata e Apelit ka interpretuar gabim kriteret e nenit 4 të ligjit nr. 9381, datë 28.4.2005, “Për kompensimin e burgimit të padrejtë”, nën i cili gjen zbatim për rastin e paraburgimit dhe jo të burgimit. Për më tepër, Gjykata e Apelit nuk ka vlerësuar faktin se kur është dhënë vendimi nr. 655, datë 9.12.2009 nga Gjykata e Lartë, organet proceduese kanë qenë në dijeni se kërkuesi ndodhej jashtë Shqipërisë në kohën e kryerjes së veprës penale. Po ashtu, fajësia e kërkuesit është bazuar vetëm në thëniet e bashkë të pandehurve të tjerë, duke u dhënë atyre një vlerë të paracaktuar. Vendimi i Gjykatës së Apelit i referohet një vendimi penal i cili ishte shkak për vuajtjen e dënimit në periudhën e parë, por jo më shkak ligjor për mbajtjen e kërkuesit në paraburgim për periudhën 9.12.2009–2.12.2011. Vendimit i mungon koherenca dhe, po ashtu, bie ndesh edhe me vendimin nr. 3/2003 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, si dhe jurisprudencën e GJEDNJ-së. Po ashtu, edhe Gjykata e Lartë nuk ka arsyetuar mbi shkaqet e mospranimit të rekursit.

8.2 Është cenuar *parimi i gjykatës së caktuar me ligj dhe i aksesit në gjykatë*, pasi ndonëse pretendimi për interpretimin e gabuar (sipërfaqësor e deklarativ) të ligjit material është parashtruar edhe në rekursin e paraqitur në Gjykatën e Lartë, Kolegji Administrativ ka vendosur mospranimin në dhomën e këshillimit, pa u dhënë përgjigje pretendimeve për cenimin nga Gjykata e Apelit Gjirokastrë të nenit 27 të Kushtetutës dhe nenit 5 të KEDNJ-së, nenit 142/2 të Kushtetutës, si dhe nenit 44 për zhdëmtim nga veprimet e paligjshme të organeve të administratës.

9. **Subjektet e interesuara, Ministria e Financave dhe Dega e Thesarit Gjirokastrë**, kanë prapësuar me shkrim, si vijon:

9.1 Kërkuesi nuk legjitimohet, pasi ai nuk ka parashtruar në ankim faktin e mungesës së tij në Shqipëri kur është kryer vepra penale. Për pasojë, ai nuk mund të konsiderohet se i ka ezauruar të gjitha mjetet juridike në dispozicion përpara se t’i drejtohej Gjykatës Kushtetuese me kërkesë. Për më tepër, pretendimet e kërkuesit nuk janë ngritur në nivel kushtetues, sepse argumentet e parashtruara kanë të bëjnë me çmuarjen e provave dhe të fakteve nga gjykatat për të krijuar bindjen e tyre të brendshme për fajësinë apo pafajësinë e tij.

9.2 Pretendimi për cenimin e standardit të arsyetimit të vendimit është i pabazuar, për faktin se Gjykata e Apelit ka arsyetuar se padia nuk duhet të pranohet, pasi kërkuesi mban përgjegjësi për moszbulimin në kohën e duhur të faktit të panjohur dhe për këtë arsye sipas nenit 4 të ligjit nr. 9381/2005 ai duhet të përjashtohet nga e drejta e kompensimit. Po ashtu, Gjykata e Apelit ka arsyetuar se gjatë gjykimit në shkallën e parë kërkuesi është mbrojtur nga mbrojtës i caktuar kryesisht, dhe më pas nëpërmjet prokurës së posaçme ai ka zgjedhur avokatin e tij, i cili ka ushtruar të drejtën e ankimit. Kolegji Administrativ ka dhënë një arsyetim jo të detajuar, por kjo mënyrë arsyetimi, sipas jurisprudencës kushtetuese, nuk përbën cenim të procesit të rregullt ligjor. Për arsyet e mësipërme kërkesa duhet të rrëzohet.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimimin e kërkuarit

10. Kërkuari legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të rregullimit kushtetues të neneve 131/f dhe 134 të Kushtetutës dhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur brenda afatit ligjor të parashikuar nga ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese”, i ndryshuar.

11. Në lidhje me legjitimimin *ratione materiae*, Gjykata rithekson se kontrolli kushtetues ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit për një proces të rregullt ligjor. Problemet e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përbëjnë juridiksion kushtetues, nëse ato nuk shoqërohen me cenimin e këtyre të drejtave (*shih vendimin nr. 27, datë 22.5.2015 të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykata Kushtetuese, bazuar në nenin 131/f të Kushtetutës, vendos për gjykimin përfundimtar të ankesave të individit për shkeljen e së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, pasi ai të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike për mbrojtjen e kësaj të drejte. Gjykata ka theksuar se juridiksioni kushtetues për shkeljen e së drejtës themelore për një proces të rregullt bëhet i mundur kur kërkuari shteron mjetet e ankimit pranë gjykatave të sistemit gjyqësor, çka nënkupton se kërkuari duhet t’i shfrytëzojë, në shkallët e sistemit gjyqësor, të gjitha mjetet e lejueshme dhe mundësitë procedurale për vendosjen në vend të së drejtës të pretenduar. Mjetet ligjore konsiderohen të shteruara kur, në varësi të rrethanave të çështjes, rregullat procedurale nuk parashikojnë mjete të tjera ankimi (*shih vendimet nr. 17, datë 18.7.2005; nr. 1, datë 25.1.2010; nr. 17, datë 16.5.2011; nr. 17, datë 24.3.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Në rastin në shqyrtim, Gjykata vlerëson se kërkuari nuk ka në dispozicion mjet tjetër për të kundërshtuar vendimet e Gjykatës së Apelit Gjyrokastër dhe të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë. Për këtë arsye ai legjitimohet t’i drejtohet me kërkesë kësaj Gjykate. Gjithashtu, pretendimet e kërkuarit *prima facie* bien në fushën e veprimit të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së, prandaj ato do të shqyrtohen në vijim në këndvështrim të standardeve që imponon procesi i rregullt ligjor në kuptimin kushtetues.

B. Për pretendimin e cenimit të standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor, të gjykatës së caktuar me ligj dhe të aksesit në gjykatë.

13. Kërkuari ka pretenduar se Gjykata e Apelit Gjyrokastër duke interpretuar gabim ligjin material që i njeh të drejtën atij për kompensim për burgim të padrejtë nuk ka respektuar standardin kushtetues të arsyetimit të vendimit. Sipas kërkuarit, edhe pse ky pretendim është ngritur në rekursin drejtuar Gjykatës së Lartë, Kolegji Administrativ ka vendosur mospranimin e tij pa u dhënë përgjigje pretendimeve të parashtruara në të, duke cenuar krahas standardit të arsyetimit edhe parimin e gjykatës së caktuar me ligj dhe të drejtën e kërkuarit për akses në gjykim.

14. Në jurisprndencën e saj Gjykata është shprehur se e drejta për t’iu drejtuar gjykatës është një nga elementet më të rëndësishme të procesit të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ). Kjo e drejtë e individit nuk përfshin vetëm të drejtën për të filluar një proces, por edhe të drejtën për të pasur, nga ana e gjykatës, një zgjidhje përfundimtare për mosmarrëveshjen objekt gjykimi, pasi aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë për t’i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. Mohimi i së drejtës për t’iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj për pretendimet e ngritura përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimin nr. 28, datë 15.3.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Gjithashtu, Gjykata ka vlerësuar se neni 42 i Kushtetutës sanksionon në vetvete jo vetëm të drejtën e individit për t’iu drejtuar gjykatës, por edhe detyrimin e shtetit që t’ia garantojë atij këtë akses. Gjykata ka konsideruar se sipas këtij neni detyrimi për të garantuar të drejtën efektive të aksesit në gjykatë nuk nënkupton thjesht mungesën e një ndërhyrjeje, por mund të kërkojë edhe ndërmarrjen e veprimeve pozitive nga ana e shtetit. Në rast se mohohet një e drejtë e tillë, procesi konsiderohet jo i

rregullt, sepse aksesit në gjykatë është para së gjithash një kusht kryesor për të realizuar mbrojtjen e të drejtave të tjera. Shteti i së drejtës nuk mund të konceptohet pa u njohur individëve të drejtën dhe mundësinë për t'iu drejtuar gjykatës (*shih vendimin nr. 67, datë 17.11.2015; nr. 84, datë 30.12.2016 të Gjykatës Kushtetuese*). Po ashtu, Gjykata është shprehur se përdorimi i mjetit procedural të përshtatshëm ankimes në formë e në përmbajtje, siç është sanksionuar në Kodin e Procedurës Penale, nuk përbën një kërkesë formale, por një kërkesë që lidhet me thelbin e së drejtës së mbrojtjes dhe të pjesëmarrjes aktive në gjykim. Mostrajtimi i mjetit procedural në mënyrë substanciale cenon të drejtën e mbrojtjes së të gjykuarit dhe njëkohësisht aksesin e tij në Gjykatën e Lartë (*shih vendimin nr. 21, datë 24.7.2006; nr. 84, datë 30.12.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Në vështrim të sa më sipër, Gjykata vlerëson se në aspektin kushtetues dhe në këndvështrimin e mjetit efektiv, e drejta e aksesit hyn në të drejtat themelore të individit, të cilat në çdo rast duhet të garantohen. Gjykatat e zakonshme, brenda hapësirës së juridiksionit të tyre, në respekt të parimit të gjykatës së caktuar me ligj, si dhe të parimit të kushtetutshmërisë, gjatë shqyrtimit të mosmarrëveshjeve janë të detyruara të zbatojnë të drejtat dhe standardet kushtetuese.

17. Lidhur me standardin e arsytimit të vendimit, Gjykata ka theksuar domosdoshmërinë e arsytimit të vendimeve gjyqësore si një garanci për procesin ligjor. Vendimi duhet të mbështetet vetëm mbi faktet që janë paraqitur gjatë procesit gjyqësor dhe duhet të përmbajë bazën ligjore mbi të cilën bazohet zgjidhja e mosmarrëveshjes, analizën e provave dhe mënyrën e zgjidhjes së mosmarrëveshjes. Funksioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve se ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë (*shih vendimin nr. 18, datë 15.3.2016 të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë drejtim vendimi gjyqësor në çdo rast duhet të jetë logjik, i rregullt në formë dhe i qartë në përmbajtje. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre dhe në shërbim dhe funksion të njëra-tjetrës. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht duhet të formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, i cili përjashton çdo kundërthënie, kontradiksion të hapur ose të fshehtë. Këto argumente duhet të jenë, gjithashtu, të mjaftueshme për të mbështetur dhe pranuar pjesën urdhëruese (*shih vendimet nr. 3, datë 26.1.2015; nr. 63, datë 23.9.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Zbatimi i këtij parimi është vlerësuar nga Gjykata rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimeve të tyre. Ajo ka verifikuar nëse vendimi i kundërshtuar është logjik, ka kundërthënie, përmban referenca në ligjin e zbatueshëm dhe nëse respekton të gjitha elementet e sipërpërmendura. Gjykata ka theksuar, gjithashtu, se detyrimi për të respektuar këtë standard ndryshon në varësi të rrethanave të çështjes konkrete dhe natyrës së vendimit, dhe se masa e arsytimit varet nga natyra e vendimit në fjalë (*shih vendimin nr. 18, datë 15.3.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Duke iu rikthyer çështjes në shqyrtim, Gjykata vëren se kërkuesi është shpallur i pafajshëm me vendimin nr. 254, datë 9.12.2011 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Gjirokastrë, e cila, referuar vendimit të Gjykatës së Lartë që ka pranuar kërkesën për rishikim, ka verifikuar nëpërmjet letërporosisë dërguar autoriteteve kompetente greke se i pandehuri ka qenë i shtruar në Spitalin Universitar në Janinë në datat 1-6 korrik 2002 dhe nga kopjet e fletëve të pasaportës së përdorur prej tij se ai ishte pajisur me vizë për në shtetin grek. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Gjirokastrë ka arritur në përfundimin se i pandehuri nuk i ka kryer veprimet kriminale dhe se nuk është fajtor për veprën për të cilën akuzohet. Për rrjedhojë, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Gjirokastrë e ka deklaruar atë të pafajshëm. Gjatë procesit gjyqësor për kompensimin e dënimit të padrejtë, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Gjirokastrë, bazuar edhe në vendimin e mësipërm, i ka njohur kërkuetit të drejtën për kompensim për paraburgim e burgim të padrejtë, duke argumentuar se nuk është provuar se ai ka kryer veprën penale për të cilën dyshohej dhe ka ndërmarrë veprime që kanë shkaktuar tërësisht ose pjesërisht marrjen e një vendimi të gabuar

për kufizimin e lirisë personale ose moszbulimin në kohë të së vërtetës lidhur me ngjarjen në fjalë. Gjykata e Apelit Gjirokastrë, në ndryshim nga qëndrimi i mësipërm, ka arsyetuar se paditësi është burgosur dy vjet pas përfundimit të gjykimit të procedimit penal në të tria shkallët e gjyqësorit dhe se vetëm në kërkesën për rishikimin e vendimit të formës së prerë ai ka ngritur pretendimin se nuk ka qenë në Shqipëri në kohën e krimit. Për rrjedhojë, Gjykata e Apelit Gjirokastrë ka arritur në përfundimin se paditësi ka përgjegjësi të plotë për moszbulimin në kohë të faktit të panjohur. Kolegji Administrativ ka vendosur mospranimin e rekursit të kërkesit në dhomën e këshillimit me argumentin se nuk përmban shkaqe nga ato që parashikon neni 58 i ligjit nr. 49/2012, “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”.

20. Gjykata rithekson se edhe pse interpretimi i ligjit material e procedural dhe zbatimi i tij në çështjen konkrete nuk hyn në juridiksionin kushtetues, në një shtet të së drejtës roli i Gjykatës së Lartë, si gjykatë e ligjit, është i pazëvendësueshëm. Ajo i ka të gjitha mjetet dhe kompetencat që të marrë një rol aktiv, i cili shkon përtej ligjit dhe synon të drejtën, duke ndikuar efektivisht edhe në vendimarrjen e gjykatave të shkallëve më të ulëta (*shih vendimet nr. 24, datë 25.4.2016; nr. 73, datë 16.12.2016 të Gjykatës Kushtetuese*). Nga kjo pikëpamje, Gjykata e Lartë, rast pas rasti, duhet t’u japë përgjigje problemeve ligjore që në praktikë lidhen me interpretimin e ligjit. Sipas Gjykatës në të tilla raste kërkesit duke mos marrë përgjigje për pretendimet e tij me natyrë kushtetuese, për shkak të vendimit të mospranimit të rekursit, i cenohet jo vetëm e drejta e aksesit, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, por edhe e drejta e ankimit në kuptimin substancial, e parashikuar në nenin 43 të Kushtetutës (*shih vendimin nr. 24, datë 25.4.2016, nr. 73, datë 16.12.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Në vështrim të sa më sipër, bazuar në natyrën kushtetuese të pretendimeve të parashtruara në rekurs nga kërkesi, dhe po ashtu, nisur nga dy qëndrimet e kundërta të gjykatave të zakonshme mbi kuptimin e dispozitave të ligjit nr. 9381, datë 28.4.2005, “Për kompensimin e burgimit të padrejtë”, Gjykata çmon se qëndrimi i Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë nuk është në përputhje me standardet e procesit të rregullt ligjor sa kohë ngre dyshime serioze për cenimin e standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor, së drejtës së aksesit në gjykatë dhe së drejtës për ankim substancial.

22. Si përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkesit për cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut, është i bazuar dhe duhet pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f dhe 134/1/i të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

- Pranimin pjesërisht të kërkesës.
- Shfuqizimin e vendimit nr. 00-2015-2578, datë 16.7.2015 të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë.

- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Fatmir Hoxha, Vladimir Kristo, Vitore Tusha, Fatos Lulo, Gani Dizdari